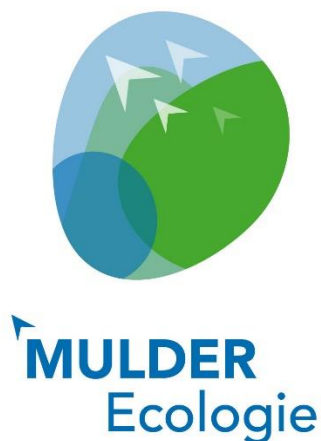

SLOOP DE TERP 22 BLIJE

AANVULLEND ONDERZOEK
NATUURWETGEVING

Mulder Ecologie
Van Goghstraat 75
9718 MT Groningen
www.mulder-ecologie.nl
info@mulder-ecologie.nl

SLOOP DE TERP 22 BLIJE

AANVULLEND ONDERZOEK NATUURWETGEVING

Datum	01-10-2021
Rapportkenmerk	2021007-02
Opdrachtgever	Gemeente Noardeast-Fryslân
Contactpersoon	Dhr. M. Feenstra
Auteur	Mevr. S.A. Mulder

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Huidige situatie.....	6
1.3	Planvoornemen	7
2	TOETSINGSKADER	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Vogelrichtlijn.....	9
2.3	Habitatrichtlijn.....	10
2.4	Andere soorten	10
2.5	Zorgplicht.....	10
3	RESULTATEN.....	12
3.1	Vleermuizen.....	12
3.1.1	Methodiek.....	12
3.1.2	Resultaten	12
3.1.3	Effectbepaling	14
3.2	Ransuil.....	14
3.2.1	Methodiek.....	14
3.2.2	Resultaten	15
3.2.3	Effectbepaling	16
3.3	Steenmarter.....	16
3.3.1	Methodiek.....	16
3.3.2	Resultaten	17
3.3.3	Effectbepaling	17
4	Conclusies en aanbevelingen	19
4.1	Inleiding	19
4.2	Vleermuizen.....	19
4.3	Ransuil.....	19
4.4	Steenmarter.....	20
4.5	Aanbevelingen	20
5	GERAADPLEEGDE BRONNEN	21

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Noardeast-Fryslân is voornemens om aan De Terp 22 in Blije (afb. 1) drie bouw kavels met vrijstaande woningen te realiseren. In het kader van dit voornemen worden de op de kavel aanwezige gymzaal gesloopt en wordt mogelijk de aanwezige begroeiing verwijderd. De haalbaarheid van dit planvoornemen is door middel van een quickscan beoordeeld in relatie tot de natuurwetgeving (Mulder Ecologie, rapport 2021007). Uit dit onderzoek is gebleken dat negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen in de gymzaal niet op voorhand uit te sluiten zijn. Geadviseerd is, om hiernaar een nader onderzoek uit te voeren. Ook is het plangebied tijdens dit onderzoek aanvullend beoordeeld op functionaliteit voor ransuil en steenmarter. Onderstaande rapportage gaat in op het uitgevoerde onderzoek en geeft antwoord op de vraag of met het slopen van de gymzaal sprake kan zijn van een overtreding van de Wet natuurbescherming en zo ja, wat in dat geval de te nemen vervolgstappen zijn.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (rode kader). Bron: www.opentopo.nl.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied wordt gevormd door een gymzaal aan De Terp 22 in Blije in de gemeente Noardeast-Fryslân (afb. 2). De gymzaal is gelegen in het zuiden van het dorp, ter hoogte van de

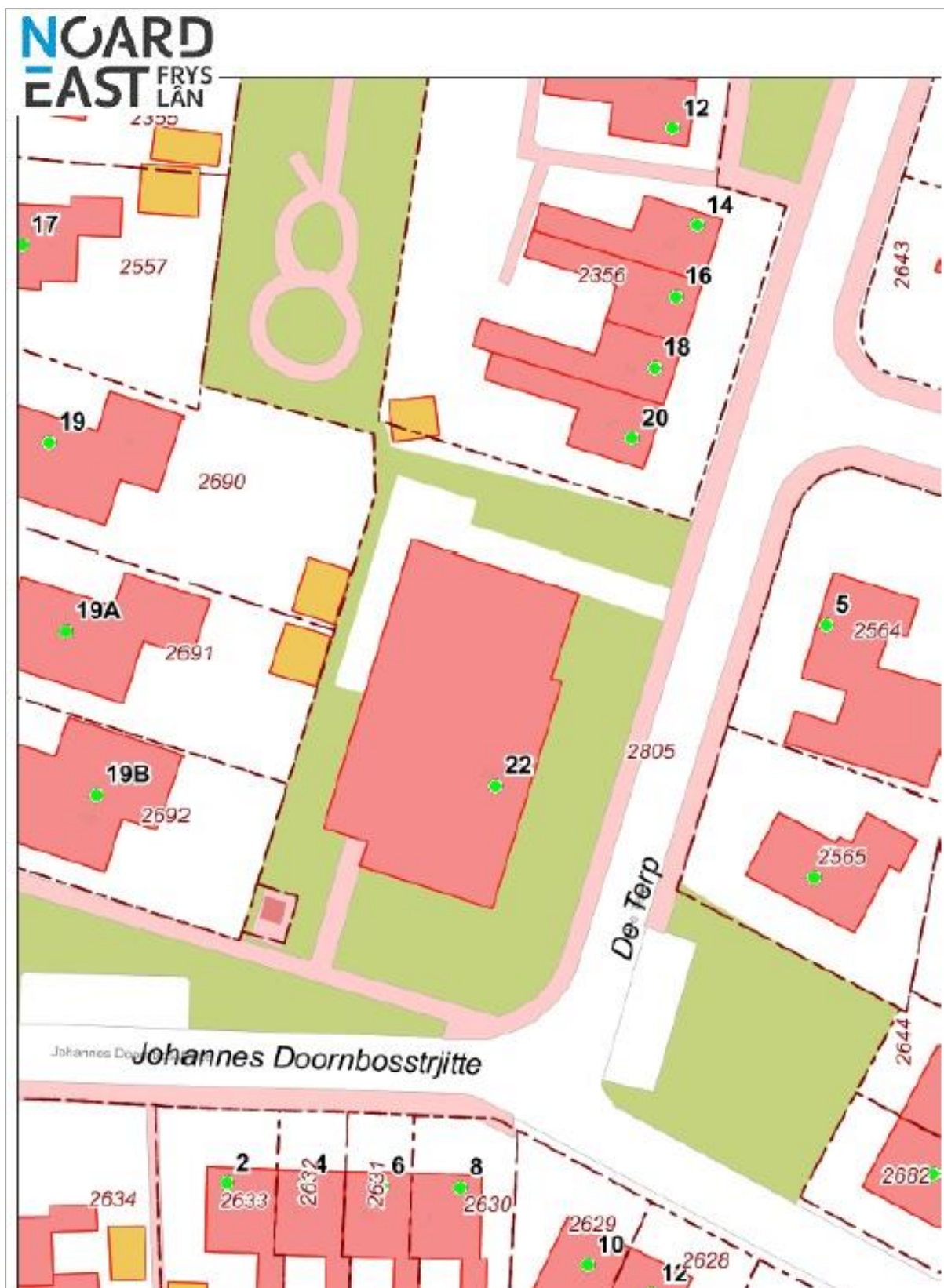
kruising van De Terp met de Johannes Doornbosstrjitte (afb. 3). Het plangebied bestaat uit een hoge gymzaal met aparte schoorsteen langs de noordwestzijde. Aan de noord- en westzijde van de gymzaal bevinden zich lagere aanbouwen met kleed-, douche- en toiletruimtes. De gymzaal en aanbouwen beschikken over een via open stootvoegen toegankelijke luchtsponw en een plat dak met bitumen dakbedekking. Ten westen van de gymzaal staat een WAS-sirene op paal. Langs de oost- en zuid(west)zijde van de gymzaal bevinden zich respectievelijk een gazon en een haag ter afscheiding van het trottoir. Langs de noord(west)zijde loopt een tegelpad met daarlangs een smalle groenstrook met enkele bomen (meest es en zwarte els) en heesters (afb. 2). De gymzaal is al geruime tijd buiten gebruik. Diverse ramen zijn ingegooid en de toegangen tot de gymzaal zijn dichtgespijkerd.

Afbeelding 2. De te slopen voormalige gymzaal aan De Terp 22 in Blije.

1.3 Planvoornemen

Het planvoornemen bestaat uit de realisatie van drie vrijstaande woningen en de sloop van de gymzaal en het (mogelijk) verwijderen van de op het terrein aanwezige vegetatie in het kader hiervan. Deze werkzaamheden zijn voorzien voor eind 2021.

Afbeelding 3. Kadastrale kaart van het plangebied. Bron: Gemeente Noardeast-Fryslân.

2 TOETSINGSKADER

2.1 Inleiding

Onderstaande toetsing is uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb), onderdeel soorten. Voor toetsing van het planvoornemen aan andere kaders dan de soortbescherming (waaronder Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden) wordt verwezen naar de quickscan rapportage. Voor de bescherming van flora en fauna worden in de Wnb de volgende categorieën onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn (§3.1 Wnb);
- Soorten van de Habitatrichtlijn en enkele bijlagen uit het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (§3.2 Wnb);
- Nationaal beschermde soorten (§3.3 Wnb).

Voor een overzicht van de verbodsbepalingen voor de soorten vallend onder bovengenoemde categorieën wordt verwezen naar tabel 1. De verbodsbepalingen van bescherming van de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, de derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. In gevallen waarbij sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in tabel 1, en een provinciale vrijstelling niet aan de orde is (§2.4), dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (in dit geval de provincie Fryslân).

2.2 Vogelrichtlijn

In de Wnb genieten vogelnesten in principe alleen bescherming in de periode dat ze in gebruik zijn. De ecologische functionaliteit van de nesten moet hierbij gewaarborgd zijn. Buiten deze periode vallen de nesten niet onder de verbodsbepalingen van de Wnb. Om aan een aantal vogelsoorten extra bescherming te bieden is vanuit de provincies een overzicht opgesteld van vogelsoorten waarvan nesten en de directe functionele omgeving van de nestplaats jaarrond bescherming genieten (de zogenaamde 'RVO-lijst'). Onder functionele omgeving worden alle essentiële onderdelen van de omgeving van een nest verstaan, die nodig zijn om een nest als zodanig te laten functioneren (waaronder foerageergebieden, vliegroutes naar het nest, rustplaatsen, uitzichtpunten en locaties die van belang zijn voor balts en voortplanting). Deze lijst en bijbehorende beschermingsstatus is als zodanig dus niet opgenomen in de Wnb, maar opgenomen in provinciale beleidsregels. Binnen de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën. Van soorten uit categorie 1 tot en met 4 zijn de nesten jaarrond beschermd, van vogelsoorten uit categorie 5 hebben de nesten uitsluitend een jaarrond beschermde status indien er sprake is van 'zwaarwegende ecologische redenen'. De nesten en bijbehorende functionele leefomgeving van ransuil vallen in categorie 4: vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

2.3 Habitatrichtlijn

De vaste rust- en verblijfplaatsen van alle in Nederland voorkomende soorten vleermuizen zijn jaarrond beschermd via de Habitatrichtlijn. Ook de functionele leefomgeving van vleermuizen is beschermd in het geval deze van essentieel belang is voor het functioneren van verblijfplaatsen.

2.4 Andere soorten

Met de inwerkingtreding van de Wnb op 1 januari 2017 is de wettelijke bevoegdheid in veel gevallen gedecentraliseerd van het Rijk naar de provincies. Vanuit deze positie hebben de provincies de bevoegdheid om voor soorten uit de derde categorie, de nationaal beschermde soorten, onder voorwaarden een vrijstelling van de ontheffingsplicht in de Wnb te verlenen. Voor de provincie Fryslân worden deze soorten, alsmede de aan de vrijstelling gestelde voorwaarden, benoemd in de Verordening natuurbescherming Fryslân. In artikel 5.1, lid 1 van deze verordening wordt gesteld dat de in §3.3 artikel 3.10, lid 1 van de Wnb opgenomen verboden (zie tabel 1) niet gelden voor de in bijlage I van de verordening genoemde soorten, waaronder de steenmarter.

2.5 Zorgplicht

In de Wnb is een algemene zorgplicht opgenomen (§1.3 artikel 1.11). In de wettekst wordt met betrekking tot deze zorgplicht het volgende gesteld:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Bovengenoemde zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel - indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd - de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen of - voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen - deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zorgplicht houdt met andere woorden in dat planten en dieren niet onnodig vernield dan wel gedood of verstoord mogen worden en dat de uitvoerder doet wat redelijkerwijs mogelijk is om schade aan wilde planten en dieren zoveel mogelijk te voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedere soort en individu in Nederland.

	§ 3.1. Vogelrichtlijn	§ 3.2. Habitatrichtlijn	§ 3.3. Andere soorten
	Artikel 3.1 lid 1	Artikel 3.5 lid 1	Art 3.10 lid 1a
Doden en vangen	Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren van soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen.
	Artikel 3.1 lid 2	Artikel 3.5 lid 4	Art 3.10 lid 1b
Voortplantings- en rustplaatsen	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
	Artikel 3.1 lid 3	Artikel 3.5 lid 3	
Rapen eieren	Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.	Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
	Artikel 3.1 lid 4 en 5	Artikel 3.5 lid 2	
Verstoring	Het is verboden vogels opzettelijk te storen (lid 4), tenzij aangetoond kan worden dat de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (lid 5).	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
		Artikel 3.5 lid 5	Art 3.10 lid 1c
Vernielen of verwijderen planten	N.v.t.	Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Tabel 1. Verbodsbepalingen met betrekking tot soortbescherming Wet natuurbescherming.

3 RESULTATEN

3.1 Vleermuizen

3.1.1 Methodiek

Het aanvullende onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen in de gymzaal is uitgevoerd conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2021. Het onderzoek heeft bestaan uit vijf veldbezoeken van twee uur, drie in de kraamperiode en twee tijdens de paarperiode. Ten behoeve van het opsporen van zomerverblijfplaatsen van gewone en/of ruige dwergvleermuis heeft een van de bezoeken in de kraamtijd plaatsgevonden voorafgaand aan zonsopkomst, de andere twee bezoeken in de kraamtijd zijn met het oog op laatvlieger uitgevoerd na zonsondergang. In de kraamperiode is met name gelet op in- en/of uitvliegende dieren bij de gymzaal (indicatief voor kraam- en/of zomerverblijfplaatsen), in de paartijd heeft het onderzoek zich geconcentreerd op waarnemingen van territoriale mannetjes (indicatief voor paarverblijfplaatsen). Ten behoeve van het opsporen van paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis is een van de bezoeken in de paartijd rond middernacht uitgevoerd.

Tijdens het onderzoek zijn zowel visuele waarnemingen als geluidswaarnemingen gedaan. Voor de determinatie van vleermuizen aan de hand van hun ultrasone geluiden is gebruikgemaakt van een batdetector van het type Petterson D240X met hieraan gekoppelde opnameapparatuur. Indien nodig zijn de geluiden na afloop van het veldbezoek geanalyseerd met gespecialiseerde software (Batsound). Alle bezoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden. Tabel 2 geeft hiervan een overzicht.

Ronde	Datum	Tijd	Zon	Weer
1	17 mei	21:30-23:30	21:34	Droog, half bewolkt, W 2 Bft, 10°C
2	10 juni	22:00-00:00	22:03	Droog, onbewolkt, ZW 1 Bft, 16°C
3	28 juni	03:10-05:10	05:11	Droog, onbewolkt- bewolkt, NO 4 Bft, 16°C
4	17 augustus	22:00-00:45	21:00	Droog, onbewolkt, NW 2 Bft, 16°C
5	13 september	21:30-00:00	19:57	Droog, onbewolkt, O 2 Bft, 15°C

Tabel 2. Overzicht uitgevoerde onderzoeken naar verblijfplaatsen van vleermuizen.

3.1.2 Resultaten

Tijdens het onderzoek is in de gymzaal één vaste rustplaats van een gewone dwergvleermuis geconstateerd. Dit betreft een zomerverblijfplaats van een individueel dier, die op 10 juni vastgesteld werd: rond drie kwartier na zonsondergang vloog een dier uit een open stootvoeg aan de oostzijde van de aanbouw ten noordwesten van de gymzaal (afb. 4). Afgezien hiervan

zijn er tijdens de avondrondes geen uitvliegende dieren waargenomen, noch is er sprake geweest van zwermende en/of invliegende dieren bij het ochtendbezoek.

Afbeelding 4. Locatie verblijfplaats gewone dwergvleermuis 10 juni (rode kader).

In de paarperiode zijn geen territoria van mannetjes in het plangebied geconstateerd. Mannetjes van de gewone dwergvleermuis geven in deze periode blijk van hun aanwezigheid door veelvuldig al roepend in het territorium rond te vliegen, veelal in vaste trajecten. Mannetjes van de ruige dwergvleermuis lokken vrouwtjes veelal vanaf een vaste locatie. Van deze soort zijn de locaties van paarverblijven doorgaans gemakkelijker exact te lokaliseren. Bij de bezoeken aan het plangebied in augustus en september waren er geen baltsende mannetjes dwergvleermuis in het plangebied aanwezig. Wel werden baltsende mannetjes gewone dwergvleermuis waargenomen in de Hendrik Kroesstrjitte en aan de Stationsweg. Beide mannetjes vlogen incidenteel tot aan de rand van het plangebied, maar waren hierbinnen zelden aanwezig. Van ruige dwergvleermuis was een roepend mannetje aanwezig in de bebouwing aan De Terp ten noorden van het plangebied. Paarverblijfplaatsen van beide soorten in het plangebied zijn echter uitgesloten.

Het plangebied vormt geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Tijdens het onderzoek zijn waarnemingen gedaan van overvliegende gewone dwergvleermuis, laatvlieger (op 17 mei minimaal 16 individuen), ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Met name in de periode kort na het uitvliegen maakten enkele gewone dwergvleermuizen en laatvliegers kortstondig gebruik van het plangebied als foerageergebied. Het ging hierbij telkens om een of enkele individuen. Afgezien hiervan hadden de dieren geen binding met het plangebied. Tijdens het overgrote deel van de bezoeken werd er in het plangebied niet gevoerageerd door

vleermuizen. Ook maakt het plangebied geen deel uit van een essentiële vliegroute: ononderbroken, lijnvormige landschapselementen, waarlangs vleermuizen zich van hun verblijfplaatsen naar hun jachtgebieden verplaatsen, zijn niet aanwezig.

3.1.3 Effectbepaling

Tijdens het onderzoek is één zomerverblijf van één gewone dwergvleermuis geconstateerd in de aanbouw ten noordwesten van de gymzaal. Locaties die door losse individuen van gewone dwergvleermuis in gebruik zijn, kunnen ook als winterverblijf gebruikt worden. Andere typen verblijfplaatsen (kraamverblijfplaats, paarverblijven) van gewone dwergvleermuis en/of andere vleermuissoorten zijn in het plangebied en/of binnen de directe invloedssfeer van de werkzaamheden niet geconstateerd.

De herontwikkeling van het terrein leidt tot het verstoren en vernietigen van een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Dit betreft een overtreding van de verbodsbepalingen in de Wnb (artikel 3.5, lid 2 en 4). Hiervoor is een ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wnb noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst op diverse criteria. Om in aanmerking te komen voor een ontheffing van een overtreding van verbodsbepalingen in de Wnb is het doorgaans nodig om mitigerende en compenserende maatregelen te nemen. Voorbeelden van mitigatie, waarbij negatieve effecten op soorten afgezwakt worden, zijn het werken buiten kwetsbare periodes voor soorten en het tijdig ongeschikt maken van verblijfplaatsen. Daarnaast moeten de natuurwaarden die verloren gaan tijdig (rekening houdend met een gewenningstijd) en ruimschoots gecompenseerd worden, bijvoorbeeld door het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen van zowel tijdelijke als permanente aard. Deze maatregelen moeten in een activiteitenplan worden vastgelegd en ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bevoegd gezag, de provincie Fryslân.

3.2 Ransuil

3.2.1 Methodiek

De ransuil bouwt zelf geen nest, maar maakt (vaak jaar in jaar uit) gebruik van (oude) nesten van kraaiachtigen (ekster, zwarte kraai), roofvogels (o.a. buizerd, sperwer), blauwe reiger, houtduif of eekhoorn. Nesten van de ransuil zijn op twee manieren vast te stellen: door territorium-indicerende waarnemingen van man en/of vrouw tijdens het (vroege) voorjaar, dan wel door roepende jonge vogels. De ransuil legt eieren tussen eind februari en juni, met een piek in april en mei. Jonge ransuilen, ook wel 'takkelingen' genoemd, verlaten het nest voordat ze kunnen vliegen en klimmen dan in de nestboom of omringende bomen. Na ongeveer 35 dagen zijn ze vliegvlug, maar ook daarna worden ze nog enige tijd gevoerd door de ouders. Jonge ransuilen hebben in deze periode een luide bedelroep die vaak over aanzienlijke afstanden te horen is en soms lange tijd onafgebroken aanhoudt. De laatste jongen vliegen in

juli uit. Uitgevlogen jongen verplaatsen zich soms over aanzienlijke afstanden van het nest (soms honderden meters).

Tijdens de quickscan op 26 februari zijn geen (potentieel) geschikte nestlocaties voor ransuil in de bomen langs de west- en noordzijde van het plangebied geconstateerd. Omdat bij de eerste twee bezoeken naar verblijfplaatsen van vleermuizen (zie 3.1.1) enkele waarnemingen van ransuil in en direct rondom het plangebied werden gedaan, is aanvullend onderzoek verricht naar de specifieke functie van het plangebied voor deze soort. In aanvulling op de waarnemingen tijdens de bezoeken in juni, is (mede vanwege het langdurig koude voorjaar en hierdoor een mogelijk laat broedseizoen) op 28 juli een aanvullend bezoek aan het plangebied en omgeving gebracht om een volledig beeld van de situatie te verkrijgen.

3.2.2 Resultaten

Op 17 mei zijn geen waarnemingen van ransuil in en rondom het plangebied gedaan. Op 10 juni waren in de groenstrook ten noorden van de gymzaal alarmerende zangvogels (merel, koolmees) aanwezig. Tussen 22:30 en 22:45 vloog is in het plangebied een ransuil heen en weer tussen de bomen rondom de gymzaal en de parkeerplaats aan De Terp ten oosten van het plangebied. Vermoedelijke was de vogel verstoord door de aanwezigheid van onderzoekers rondom de gymzaal. De vogel vloog om 22:50 weg in noordelijke richting. Op 28 juni werd rond een uur voor zonsopkomst tweemaal een invliegende vogel waargenomen in de groenstrook ten noorden van de gymzaal. Vermoedelijk ging het beide keren om dezelfde (verstoorde) vogel. Op 28 juli vloog rond 22:10 een vogel uit de groenstrook naar het dak van De Terp 5. Het dier vloog enkele minuten later over de gymzaal weg in zuidwestelijke richting. Bij geen van beide onderzoeken in de nazomer (17 augustus en 13 september) zijn waarnemingen van ransuil in het plangebied gedaan. Wel zijn op 17 augustus waarnemingen van bedelende jongen gedaan in de omgeving van de bosschages rond CBS De Ikker en/of de sportvelden en de St. Nicolaaskerk.

Bovenstaande waarnemingen leiden tot de conclusie dat de groenstrook ten noorden van de gymzaal een rustplaats (slaapplaats) voor ransuil vormt. De aanwezigheid van een nestlocatie op deze locatie wordt op grond van de volgende waarnemingen uitgesloten:

- Tijdens het veldbezoek in het kader van de quickscan op 26 februari zijn geen potentieel voor ransuil geschikte (oude) nesten in het plangebied geconstateerd;
- Alle waarnemingen van ransuil in het plangebied hadden betrekking op in- of uitvliegende dieren in de avond- of ochtendschemer. Bij geen van de bezoeken vertoonde de aanwezige vogel territoriaal gedrag (alarm), is eerder/later in de nacht nestbezoek/voedseltransport waargenomen en/of waren er bedelende jongen aanwezig.

De waarnemingen van bedelende jongen op 17 augustus wijzen erop dat elders in de bebouwde kom van Blije sprake is geweest van een succesvol broedgeval (eventueel broedgevallen) van ransuil. Van ransuil is bekend dat volwassen vogels (en jongen na uitvliegen) in de buurt van de nestplaats overnachten. In dit geval kan op grond van zichtwaarnemingen op de genoemde data (10 juni, 28 juni en 28 juli) worden gesteld dat het om een adulte vogel gaat. Een alternatieve verklaring is, dat het een slaappleats van een ongepaarde vogel, of een vogel met een mislukte broedpoging betreft.

3.2.3 Effectbepaling

De aanwezigheid van een nestlocatie van ransuil in het plangebied wordt uitgesloten. Wel vormt de in het plangebied aanwezige groenstrook ten noorden van de gymzaal in de zomer een rustplaats (slaappleats) voor een ransuil. De aanwezigheid van een winterroestplaats in het plangebied kan vanwege het ontbreken van voldoende dekking in deze periode worden uitgesloten. Van ransuil zijn de nestlocaties en de bijbehorende functionele leefomgeving, die van essentieel belang is voor het functioneren van de nesten (waaronder mogelijk rustplaatsen, zie §2.2), jaarrond beschermd. De groenstrook in het plangebied is tijdens het broedseizoen meermalen als slaappleats gebruikt door (naar alle waarschijnlijkheid) één adulte vogel.

Op grond van het uitgevoerde onderzoek wordt uitgesloten dat de aanwezige rustplaats van essentieel belang is voor het laten functioneren van de in Blije aanwezige nestlocatie(s) van ransuil: op diverse locaties in het dorp zijn groenstructuren van (minimaal) vergelijkbare aard en omvang aanwezig die als alternatief voor de geconstateerde slaappleats kunnen dienen, waaronder locaties rond CBS De Ikker, rondom de sportvelden, rond de St. Nicolaaskerk en de groenstrook ten zuiden daarvan (westzijde percelen Stationsweg), rondom enkele woningen aan de Voorstraat en rond het volkstuintencomplex aan de Witteweg. Gezien de ligging van het plangebied te midden van huizenblokken, is er geen reden om te veronderstellen dat bovengenoemde locaties, gelegen op minder verstoringsgevoelige locaties, niet of minder geschikt zijn als rustplaats. Negatieve effecten op het functioneren van een jaarrond beschermde nestlocatie van ransuil in Blije worden, in het geval van verwijderen van de groenstrook, uitgesloten.

3.3 Steenmarter

3.3.1 Methodiek

Omdat steenmarter in de provincie Fryslân een (onder voorwaarden) van de ontheffingsplicht vrijgestelde nationaal beschermde soort is (§2.4), is geen gericht nader onderzoek naar de soort uitgevoerd. De hieronder besproken waarnemingen zijn gedaan tijdens het onderzoek naar vleermuizen.

3.3.2 Resultaten

Op 28 juni is een verblijfplaats van een steenmarter in de gymzaal geconstateerd. Bij de start van het onderzoek was een alert dier aanwezig op de dakrand in de zuidoostelijke hoek van het gebouw. Kort daarop verdween het dier hier via een ruimte bij de regenpijp naar binnen. Een klein uur later verscheen een steenmarter op de noordwestelijke hoek van het dak van de gymzaal. Het dier verplaatste zich naar de noordoostelijke hoek en rende toen over het dak naar dezelfde locatie als eerder op de ochtend en verdween weer via de regenpijp naar binnen. Aan het einde van het bezoek werd gestommel en geluiden (schreeuwen) van steenmarter gehoord nabij de deuren in de lage aanbouw langs de westzijde van het gebouw. Gezien de datum van deze waarnemingen, gecombineerd met het feit dat er binnen het tijdsbestek van een uur twee zichtwaarnemingen van de soort gedaan zijn en de waargenomen dieren zich hierbij langs dezelfde weg een toegang tot de gymzaal verschaffen, behoort de aanwezigheid van een kraamplaats in de gymzaal tot de mogelijkheden.

3.3.3 Effectbepaling

In de te slopen gymzaal is een verblijfplaats van steenmarter aanwezig, mogelijk een kraamplaats. De steenmarter is een nationaal beschermde soort (§3.3 Wnb), het vernietigen van een verblijfplaats van deze soort betreft een overtreding van de verbodsbepalingen in de Wnb (artikel 3.10, lid 1b). De Wnb verschaft provincies echter de bevoegdheid om voor deze soorten een vrijstelling van de ontheffingsplicht te verlenen. In de provincie Fryslân geldt voor het beschadigen of vernielen van vaste rust- of voortplantingsplaatsen van steenmarter een vrijstelling van de ontheffingsplicht, op voorwaarde dat:

- De werkzaamheden plaatsvinden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden (a), het bestendig (natuur)beheer, of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen (b), het bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw (c) of bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten (d);
- De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, als bedoeld in artikel 3.31 van de Wnb.

De voorgenomen ontwikkeling vindt plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. De gedragscode die het meest op de situatie van toepassing is, is de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten'. In deze gedragscode worden ten aanzien van verblijfplaatsen van steenmarter de volgende voorwaarden gesteld:

- Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare voortplantingsperiode (maart tot en met augustus);
- De aanwezigheid van steenmarter bij uitvoering van de werkzaamheden dient te worden voorkomen. Buiten de kwetsbare voortplantingsperiode kunnen toegangen tot

een rust- en voortplantingsplaats worden afgesloten en/of de rust- en voortplantingsplaats ongeschikt worden gemaakt. Voorafgaand aan het afsluiten van de toegangen of ongeschikt maken, dient de afwezigheid door een ecologisch deskundige te worden bevestigd;

- Als er sprake is van een kraamlocatie dient een alternatief verblijf te worden aangeboden in het functionele leefgebied, dit bijvoorbeeld in de vorm van een grote takkenhoop van snoeihout op een rustige plek, eventueel in combinatie met een steenmarterkast.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Noardeast-Fryslân heeft Mulder Ecologie een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de gymzaal aan de Terp 22 in Blije. Tijdens dit onderzoek is ook gekeken naar de functie van het gebied voor ransuil en steenmarter. Aanleiding voor dit onderzoek vormt het voornemen van de gemeente om op de kavel drie vrijstaande woningen te realiseren. In het kader van dit voornemen wordt de gymzaal gesloopt en de op het terrein aanwezige vegetatie (mogelijk) verwijderd.

4.2 Vleermuizen

Bij het aanvullende onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is in de te slopen gymzaal één zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis geconstateerd. De voorgenomen sloop leidt tot een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb (artikel 3.5 lid 2 en 4). Hiervoor moet een ontheffing worden aangevraagd. Om voor een ontheffing in aanmerking te komen, moet aantoonbaar sprake zijn van een in de wet opgenomen belang, er geen alternatief zijn voor de voorgenomen activiteiten en de gunstige staat van instandhouding van gewone dwergveermuis gewaarborgd zijn, onder meer door het (tijdig) nemen van mitigerende en compenserende maatregelen. Deze maatregelen moeten in een activiteitenplan worden vastgelegd en ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. De provincie hanteert voor de ontheffingsverlening een proceduretijd van ongeveer 13 weken, die eenmalig verlengd kan worden met 7 weken (doorlooptijd maximaal 20 weken).

4.3 Ransuil

De groenstrook ten noorden van de gymzaal vormt een rustplaats (slaapplaats) van ransuil. Het is uitgesloten dat in deze groenstrook een nest aanwezig is, dan wel dat de aanwezige rustplaats een essentieel deel uitmaakt van een bij een nestlocatie van ransuil horende functionele leefomgeving. Op diverse locaties in het dorp zijn groenstructuren van (minimaal) vergelijkbare aard en omvang aanwezig, die als alternatief voor de geconstateerde slaapplaats kunnen dienen. Negatieve effecten op een nestlocatie van ransuil zijn uitgesloten, vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn, bij het verwijderen van de groenstrook, niet aan de orde. Dit neemt niet weg dat de aanwezige groenstructuur deel uitmaakt van het leefgebied van een ransuil, een soort die landelijk sterk onder druk staat. Vanuit dit perspectief, maar zeker ook vanwege het belang van deze groenstrook voor andere (niet wettelijk beschermde) fauna in een dorp met een beperkt aanbod aan groenstructuren, verdient het sterk de aanbeveling om de aanwezige groenstrook in de nieuwe situatie te handhaven.

4.4 Steenmarter

In de gymzaal is een verblijfplaats van steenmarter geconstateerd, mogelijk een kraamplaats. In de provincie Fryslân geldt voor het beschadigen of vernielen van vaste rust- of voortplantingsplaatsen van steenmarter een vrijstelling van de ontheffingsplicht in de Wnb, op voorwaarde dat wordt gewerkt conform de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten':

- De sloopwerkzaamheden worden uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode (maart tot en met augustus);
- De aanwezigheid van steenmarter bij uitvoering van de werkzaamheden dient te worden voorkomen. Buiten de kwetsbare voortplantingsperiode kunnen toegangen tot een rust- en voortplantingsplaats worden afgesloten en/of de rust- en voortplantingsplaats ongeschikt worden gemaakt. Voorafgaand aan het afsluiten van de toegangen of ongeschikt maken, dient de afwezigheid door een ecologisch deskundige te worden bevestigd;
- Er wordt een alternatief verblijf aangeboden in het functionele leefgebied, bijvoorbeeld in de vorm van een grote takkenhoop van snoeihout op een rustige plek, eventueel in combinatie met een steenmarterkast.

Indien aan bovengenoemde voorwaarden wordt voldaan, is er geen sprake van een overtreding van de Wnb en hoeft geen ontheffing voor de soort te worden aangevraagd.

4.5 Aanbevelingen

- Aanvragen ontheffing voor een zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis op basis van een activiteitenplan bij de provincie Fryslân.
- Werkzaamheden uitvoeren conform de in de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten' genoemde voorwaarden ten aanzien van steenmarter.
- Werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen en/of indien er geen sprake is van de aanwezigheid van broedende vogels (rapport 2021007).
- Tijdens de werkzaamheden de algemene zorgplicht in acht nemen. Deze schrijft voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

5 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Gedragcode soortbescherming gemeenten:

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/04/STADSWERK-Gedragcode-soortbescherming-gemeenten.pdf>

Jaarrond beschermde nesten Fryslân:

https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/rap_2021-06_advies-nesten-verblijfplaatsen-friesland.pdf

Kennisdocumenten Gewone dwergvleermuis: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>

Sovon Ransuil: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/7670>

Verordening van de Provinciale Staten van de provincie Fryslân houdende regels omtrent natuurbescherming (Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017:

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR600476#d10648802e1291>

Vleermuisprotocol 2021:

<https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/20?download=812>

Wettekst Wet natuurbescherming: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>